

Lo Somaten

DIARI CATALANISTA D' AVISOS Y NOTICIAS

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A la Administració de aquest diari y en las principals llibrerías d'aquesta ciutat y de fora.
A Barcelona: Kiosco de Calaf Rambla de las Flores.
No's retornan los originals encara que no's publiquin.

REUS, Dijous 25 de Setembre de 1902.

ANY XVII

NUM. 4.390

Redacció y Administració: Arrabal baix Jesús, 4.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes.	Ptas. 1'25
En provincias, trimestre.	" 4-
Extranjer y Ultramar.	" 8-

Anunci, á preus convencionals

TRIPLE AYgua NAF SERRA (Cullita d'aquest any) preparada ab la flor recent recullida del taronger agre. Es de un agradable sabor y delicat perfúm.

FARMACIA SERRA.-DEVANT DEL SOLAR QUE HA ADQUIRIT LO BANCH D'ESPANYA

AIXAROP DE HIPOFOSFITS CLIMENT

LA LLEGÍTIMA MARCA «SALUD»

Senyors Climent y Companyia.—Tortosa.—Molt senyors meus: Haventse presentat á la meya clínica la Sra. D.ª N. N. afecta de Cloro-anemia, en irregularitat en la menstruació, manca de gana y de forsas, vaig prescriureli l' Aixarop Climent marca SALUD, y foren assombrosos los resultats, donchs, en poch temps cobrá apetit y forsas y se li regularisaren las reglas.—Dr. Letamendi.
Senyors Climent y Companyia.—Tortosa.—Molt senyors meus: Lo nen X. de tres anys, sofria desde més d' un any de una escrófula crònica. Cansat d' usar sens cap resultat cuantas emulsions y reconstituyens se preconitzan pera aquestos cassos, vaig ensajar los Hipofosfats Climent, trobant consol lo pacient ja en lo primer frasco y molt prompte la curació completa.—Dr. Loiniz, Catedratic de Barcelona.
Exigeixis lo llegitim Aixarop Climent SALUD, únich aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s' en expén altre del mateix nom.

LOT LOT LOT LOT LOT LOT LOT

AMARCH LOT TÓNICH

APERITIU-CORROBORANT-FEBRÍFUGO
THE COSMO S. EN C. Y DE C. EN P. BARCELONA

L' us d' aquest TÓNICH ej-receix una acció estimulant sobre l' aparato gastro-intestinal aumenta l' apetit y facilita la digestió. La nausea, el vòmit, los vahidos, lo mareig paran casi semp e prenent una ó dos copetas d' aquest tónich. En las localitats pantanosas, ahont existeix lo paludisme, es indispensable son us, donchs es febrífugo, com justament ho declaran molts Metjes célebres, que l' han indicat y segueixen indicantlo com medi efícaç pera precaveres de las calenturas.
Pendré una ó dugas copetas d' aquest tónich á diari, vol dir cuidar ab esmero la propia salut.
Se pren ab aygua, sífó ó pur: avans de menjar com aperitiu; després com digestiu.

AGENT GENERAL EN REUS, JOSEPH MARTORELL S. en C.-Carrer Monterols número 30.

LOT LOT LOT LOT LOT LOT LOT

BETZINA DALMAU

Aquesta nova essencia de extraordinarias proporcions disolvents de la grassa, no te rival en cap dels preparats que fins ab dia s' han vingut empleant pera treure las tacas, no sols de la roba, panyos de billar, tapisos, halajas de totas classes etz., etz., sino de veliuts, sedas, sombreros de feltre y en especial pera 'ls guants.
Sa química composició fa que siga més volátil que l' éter y que desapareixi la taca instantáneament sens perjudicar lo color de la prenda y sens que deixi l' olor repugnant y desagradable de tots sos similars.

DE VENTA EN LAS DROGUERIAS Y FARMACIAS
AL ENGRÓS: Magatzém de drogas y productes químicich farmacéutichs de
M. Dalmau Oliveres
PASSEIG DE LA INDUSTRIA, LLETRA B.-BARCELONA
REPRESENTAT PER AQUESTA PLASSA: PERE PUJOL

GUANOS

FABRICATS PER LA CASA MASSÓ Y FERRANDO
Superiors á 20 y 22 pessetas lo sach de 70 kilos
Especial pera vinyas á 13 pts.
Lo propietari que vullga conseguir bonas cullitas que probi los guanos dels senyors
MASSÓ Y FERRANDO
REUS

AVIS ALS QUE VAJIN Á LAS FESTAS DE BARCELONA

No olvideu d' anar al
TEATRE DE NOVETATS
á atmirar lo grandió espectáculo cómich-lirich-bailable

EL ANILLO MÁGICO

Presentat ab un luxo enlluernador.—21 magnificas decoracions—500 riquíssims trajos—40 bailarinas—100 figurants—100 comparsas—40 coristas—40 professors d' orquesta—Banda militar y la célebre parella absoluta de ball

VISCONTI--DE VINCENTI
TOTS LOS DIAS "EL ANILLO MÁGICO,"

ALS OBRERS CATALANS

A n' els que defensem lo programa catalanista, molta pena ens fa veurer á la majoria dels individus que forman la classe obrera, cegos á las verdaderas doctinas que han de durlos á la seva emancipació, seguint com un remat de bens á n' aquella colla de *compañeros* de levita, que si los hi feu ensenyar las mans, no los hi veuren la mes petita duricia, fent sempre lo joch dels polítichs madrilenys y homes sense conciencia, que mercadeijan ab la humanitat com qui mercadeija ab un objecte cualsevol.
Tot volguentvos predicar teorias socialistas, us predicen l'odi á determinadas classes, la destrucció y fins lo vessament de sang, cosas completament oposadas als principis

fonamentals de la sociologia, que son de procurar la unió y germanor entre totes las classes social; es a dir, l'amor, no l'odi.

Repereu sino la gran diferencia de vostra situació a la dels obrers de la major part de las nacions europeas. Veureu per tot arreu gran nombre de societats cooperatives, que funcionan admirablement be, societats obreras que s'emprenen travalls de molta importancia y fins establiments abort s'hi fabrica maquinaria de la mes complicada, y es per que los directores d'aquest movimen son veraders apostols del bé humá donchs avants de sacrificar a ningú primer se sacrifican ells.

No obstant, sense titularnos los catalanistas *redentores del pueblo*, ab la implantació de nostre programa, moltes serian las ventatjas que recaurien sobre la vostra classe; y entenguem que si encara no us tenim completament al costat nostre, es per que no volém afalagarvos ab promesas impossibles de cumplir, com fan los partits polítics que avants de enfilar-se al candalero prometen molt y quant hi son, no donan res.

Lo Dret que tindreu d'intervenir en los assumtos polítics y socials de Catalunya, per medi de representants que elegiren d'entre nosaltres mateixos, en virtut de la representació a Corts per estaments; la simplificació de serveys y gastos públics fent una bona y honrada administració, suprimint diferents impostos y entre ells l'odiós anomenat de consums, que tant us perjudica; lo no tenir d'entregar los vostres fills a l'edat que us poden servir d'alguna ajuda, per que se us los emportin al quartel ahont res de bo s'hi apren, quant molts de vosaltres ja ab lo pes dels anys no sou útils pera lo trevall, y la creació d'escolas de totes classes y com a consecuencia una major cultura intelectual pera que coneixent las vostras necessitats, pugueu fundar en lo dret, la forma de satisferralos; digueume tot aixó no es un gran remey als vostres mals?

Obrers catalans! Hora es ja de que obrin los ulls a la realitat y abandonen los viarany que ab tan mala intenció us han fet seguir, y veuin al costat dels que defensém los drets y reivindicacions de nostra aymada patria Catalunya.

B. M. y T.

LO NOM DE REUS (STUDI ETYMOLOGIC)

(Acabament)

Anem al llatí: La Hispania citerior o Tarraconensis, que tingué per Capital Tarraco, fou la provincia hispanica que tingué més aprop, mes al demant, l'influencia llatina, essent lo cathaiá la llengua més llatina, per servir millor i am més pureza les arrels del llatí, i per assemblar-shi més que cap altra. Sont molts els noms dels pobles que tenen orige llatí. *Reus*, com no és població que dati dels temps romans, no podia ésser directament anomenada Reus pels llatins. Lo nom llatí, és *Reussi* (*orum* en plural), i que trobem usat en les scriptures notariales. S'ens podria dir que aqueix camp sens dupte fou habitat pels romans, i qu'essent tan aprop de la Gran Tarraco, hi hauria construccions de l'epoca, i qu'avui encare per la banda de Castellvell s'hi conserven marges, ponts i enrunes d'un forn romá, i que pron hi podria per tant haver nns casals, anomenats *Reussi*, potser lo más dels arres de la tradició. Pero no sabem trobar en lo llatí l'etymologia que's vol cercar. No podem creure ni molt menys que vingui del *Reus* i, (*reu*, acusat, prés) per que no hi veiem lo motiu. Hem vist en algun lloc qu'algú fa vindre *Reus* del llatí *Reddis* del verb *reddo*, (tornar lo enmatllevat o furtat). Diem francament que ignorem lo per que d'eixa derivació; més, encare que los corrupcions fonetiques populars siguin sorprenents i a voltes atrevides, no ns expliquem lo cambi racional de les *dd* radicals en *u*;—la *d* és consonant dental que mai se pot cambiar en *u*,

i la semivocal *u* prové quasi sempre de llavials caigudes, en syllaba átona; ex: *be bovia*, *bou* (i per supressió hauria quedat *Rehis* i no *Reus*). Tampoc creiem que vingui de *redeo*, entornar-sen o tornar, d'ont ve *reditus* (redit) ni de *Revio* (*re et via*) recular, ni de *Reyo* regir, ni de *remis* (redim'r) ni de *redigo* (reduir) per que no hi veiem la causa d'aquestos origes. Més facil fora trovar potser l'etymologia en *reductos* (de *reduco*) apartat, arreconat, amagat, reduit, retirat, o de *Redux*, ucis,—el que porta, conduu o guia; (cami que conduix).

Hi pot haver qui fixant-se en la similitud dels nom de *Reus* amb els *Reuss*, noms d'uns principats alemanys, i sabent que Catalunya ve de *Cathalonia* (*Gorth land*, terra de goths), cregui que *Reus* pugui vindre del gothic, ja que la marca hispanica fou habitada llong-temps pels goths o visigoths.

No creiem que hi hagi cap relació. Els noms de aquells principats sont *Reuss greiz*, i *Reuss schleiz* que sens dupte denen pervindre d'arrel teutonica, i a més, *Reus* es molt posterior a la vinguda d'aquells barbres qu'assoliren lo nostre sol, pera dur el nom gothic, d'aquelles poblacions, o d'apellit d'algun visigoth.

I per ultim veiem lo que en alarb i en hebreu, llengües germanes, trobem que ns donen guí llum. Sabut és que ls moros habiten la nostra comarca, i que ls jueus vingueren en els temps mitjos, barrejats ara am christians, ara am mohamatans; en hebreu hi ha la paraula *rosh* que vol dir *cap*, i am la preposició *b*, se forma la locució *breshit*, en cap, en comensament; i en l'alarb hi trobem la paraula *rousa* que també volia dir *cap*, cosa principal, i que bé podien anomenar aixis al nostre castell, que fou lo principal o l cap del partit dels elements christians. I aci accabo, dient que tot es congetural, i res ben cert, però que l'etymologia grega és la que ns pla més, car no manquen rahons pera fer-nos-hi decantar. Terminaré dient que si s'atmetés l'etymologia grega com la més probable, i se se scrivís en orthografia etymologica, lo nom del nostre poble s'hauria de scriure *Rheus* com ho fen la revista *La Nova Cathalunya*, i com se fa en francés en Rhone (riu Rhosne) i en Allemanya en Rhein (riu Rhin), encare qu'a algú extranyi l'us de la *Rh* etymologica. I ara qui més hi sápigua que més hi digui, com he dit al comensar aquestes ratlles.

MICHEL V. BALANYÁ.

Realitat práctica del programa catalanista

(Continuació)

No es de molta importancia la base 13 ja que sols es d'organización y per altre part l'ordre públich ha de quedar garantit aixis com la seguretat de Catalunya. Lo que hi há que notar es que diu que estarán confiadas (la conservació del ordre públich y seguretat interior de Catalunya) al somatent. Alguns que vehuen avuy qu'eixa institució genninament catalana no brilla com ho fan altres institucions potser se'n estranyin de tal determinació, mes si tenen en compte lo que fan y lo que pot tornar a ésser los cos de somatents, m'atriveixo a firmar que pensaran d'altre manera. Avuy lo cos de somatents está prostituhits gracias al centralismé absorbent que fins en las institucions mes populars ha volgut fer lo nás, logrant d'aqueixa manera ferlos-hi perdre aquell caracter propi qu'abans orgullosos ostentaban. ¿Qui no coneix las victorias alcansadas per aqueix cós en aquella época de son millor esplendor? Las datas de 1285 en lo combat de Coll de Panissars, de 1641 en las guerras de Catalunya, anomenadas *dels Segadors*; y la de Sucesió en l'any 1714, y ultimament la de 1808 en la Independencia ne son valent testimoni. Que aqueixa forsa y la que s'organisi pera fer servey actiu permanent, han de dependir del Poder regional, es molt llogich, ja que si aqueix poder es qui sen serveixi, aqueix ha d'abonar tal sosteniment.

Y vé la base 14 que diu: en la encunyació

de la moneda, Catalunya deurá subjectarse als tipos unitaria en que convingan las regions y 'ls tractats internacionals d'Unió monetaria essent lo curs de la moneda catalana, com la de las demés regions obligatori en tota Espanya.

Lograda per Catalunya sa constitució regional, aqueixas cosas que son corolaris d'ella han de ser per forsa. Aixis com qualsevolga nació té la seva moneda, just es que Catalunya en el cas qu'expusém, tinga la seva ab la conveniencia ó ab subjecció als tipos que 's convinguin a las regions y 'ls tractats.

Que 'l curs d'eixa moneda ha d'esser obligatori per tota Espanya com la de las demés regions, es molt enraonat, ja que en cas contrari foren molts los perjudicis que s'ocasionarian a l'industria, al comer y fins al mateix poble. Al acordarse aquesta base, jo crep que sols se feu, per que Catalunya tingués quantas prerrogativas deu tindre qualsevolga nació que vulgui sentar plassa d'adelantada.

Si te llengua propia, si te lleys propias, si costums, characters y usos los té propis per que no hi pot tenir també la moneda? ¿Aném equivocats los catalanistas en aquest extrém? M'apar que no. Tot quant dongui caracter a la regió deu aprofitarse y molt ingrats foren no volguent aprofitarnos de poder tenir moneda propia, ja que 's un dels medis més grans de relació.

Y aném al rengló de l'ensenyansa. ¿Que bé s'espresa la base 15, al dir que deurá organitzar-se l'ensenyansa d'una manera adecuada a las necessitats y caracter de la civilisació de Catalunya!

J. MORERA SOLER.

19. IX. 1902.

(Seguirá.)

Secció oficial

REGISTRE CIVIL

del dia 24 de Setembre de 1902

Naixements

Octavi Balanyá Ginestá.—Miquel Cabré Brú.

Matrimonis

Joseph Durán ab Matilde Musté.—Joan Cayallé ab Paula Roig.

Defuncions

Cap.

Calendari catalá

Sant d'avuy.—Sta. Maria

Sant de demá.—S. Cebriá

Surt lo SOL a las 5 h. y 50 m. y 's pon a las 5 h. 53 m.; surt la LLUNA a las 12 h. 4 m. y 's pon a las 1 h. 45 m.

MERCATS

Dillams de cada setmana, Reus.—Dimecres, Valls.—Dijous, Vendrell y Espluga de Francolí.—Divendres, Cornudella, Montblanch y Tarragona.—Dissapte, Valls, Vendrell y Espluga de Francolí.

SECCIÓ METEOROLÓGICA

OBSERVACIONS

del dia d' 24 Setembre de 1902, facilitadas per don Artur Porta, sucesor de R. Gispert.

Horas d' observació	Barómetro aneroide	Gran d' humitat	Pluja en 24 horas	Aigua evap. en 24 horas.	Estat del Cel
9	757	76			Ras
15	757	76		3	Ras

Horas d' observació	TEMPERATURAS			VEN	NUVOLS	
	Máxim	Mínim	Ter. tip.	Direcció	Clase	Cantit.
9	Sol 31	16	21	N.	cum	0'1
15	Sol 30		23	S. E. C y N		0'5

CRONICA

Lo SOMATENT se ven a Barcelona en lo kiosko «El Sol», Rambla del Centro.

Llegim en la premsa de la vehina ciutat, que la associació d'actors y autors establerta a Madrid, ha dictat las ordres convenientes, pera no permetre la celebració de funcions teatrals en los teatros de las societats de dita capital.

Es de lamentar la mida centralisadora de ta Associació d'actors y autors puig si bé lo funcionar los teatros de las societats pot resultar alguna entrada als teatros públics, forsos es regoneixer, que aquestos serán poquissimas y en cambi, los teatros particulars son un grant medi pera fomentar la afició a las funcions de teatro, y tota cosa que foment y no destruyeix es ben bé digna de tindre en consideració y majorment quant se tracta de materias artisticas, per las que tant poca predilecció sent la massa del poble.

Además, hem de regoneixer que 'ls teatros d'aficionados son cátedras d'ahont n'han surtit notabilissims actors, honra de la escena, y ab companyias d'aficionados han estrenat sas primeras obras, autors avuy eminentes, que a bon segú que si no haguessin estat los aficionados permanexerian ignorants pera no trobar facilitats pera estrenar en teatros públics y ab autors de cartell, las sevas primeras obras.

Los teatros d'aficionados donchs, son criaders d'autors y d'actors.

Creym que totes aquestas consideracions deuria ben bé tindre en compte la associació d'actors y autors y meditar molt los punts senyalats abans de pendrer una resolució definitiva.

Escrivim aquestas ratlles pera que serveixin d'avís als aficionados que treballan en los teatros particulars de nostra ciutat puig es de creure que las ordres tramesas a Tarragona, se serán extensivas a totes las demés poblacions, y nosaltres sentiririam forsa que la associació d'actors y autors surtis victoriosa en sas pretencions, y ho sentiriam per que som veraders aymants del art dramatic y creym, com avans hem dit, que 'ls teatros d'aficionados son un grant factor pera lo seu foment.

Ahir seguí lo temps ab tendencia a la pluja encare que lluhí a ratos lo sol.

Segons llegim en la premsa barcelonina, les festejos comensats lo dia 23 en la ciutat comtal, s'empregueren ab molt bon peu, prohibint grant admiració al sens nombre de forasters, los richs y artisticos ornaments de las principals vias, especialment los de las Ramblas, carrers de Fernando, Raurich y Sepulveda per sa originalitat y gust.

Llegim que seguidament arriban trens plens de forasters produhint un efecte sorprenent y mareijador lo mohiment de transeunts que's nota en tots los carrers, en la majoria dels quals se fa difícil la circulació de carruatjes.

Celebrém infinit que l' éxit mes complet coroní las festas de Barcelona, ja que aixó será proya patent de que los enemichs de Catalunya que tant han treballat pera ferlas fracassar, s'haurán estrallat devant de la energia y valor cívic del poble de Barcelona.

Segons noticias, proximament se celebrará en lo «Centre de Lectura» una vetllada necrológica dedicada a la memoria del immortal poeta catala mossen Jacinto Verdager.

Ens plaurá infinit que la realitat confirmi nostras noticias.

Per no haverse reunit sufficient nombre de senyors regidors no pogué nostre Excm. Ajuntament celebrar la sessió de primera convocatoria corresponent a la present setmana.

Ahir a la tarde quedaren tancadas algunas fonts de la part baixa de la població al obecte de fer algunas reparacions en la canyeria.

Fora convenient que quant s'haigín de tancar las fonts, se fes lo pregó avisantho ab la deguda anterioritat a fi de que 'ls vehins tin-

quin temps de provehir-se d'aygua. Fem aquesta observació perquè a dona molt sovint lo cas, com succehí ahir, que pocs minuts després d'haver fet lo pregó quedaren las fonts tancadas ocasionant fortas molestias al vehinat.

Ans d'ahir matí, ab l'expres de Madrid, va arribar a Barcelona l'ex-diputat nacionalista francès M. Deroulédo.

Immediatament de posar peu a terra, va pujar a un cotxe y 's va fer conduir al port, ahont ab una llanxa 's va dirigir a un vapor anclat junt al moll.

Los vigilants que la policia havia destinat a seguirli los passos, no van poder averiguar en quin vapor se va embarcar.

Llegim en un periodich de Barcelona: "Ha sigut un espectacle imponent lo contemplar l'arribada dels trens a las estacions d'aquesta capital.

Per totas las vias y especialment per la de Valencia se van haver de formar trens dobles, un darrera l'altre. Tot lo material de reserva de las estacions de la via se va agotar. Tots los trens portan més vagons de lo reglamentari.

Los passatgers malgrat las advertencias dels empleats de la linia, van estivats en los vagons y fins en los furgons de mercaderias.

Un dels trens portava mes de 1.500 passatgers.

En totas las estacions de las lineas se quedan passatgers esperant altres trens, esparverats de viatjar en tals condicions.

La surtida de las estacions es pintoresca y tumultuosa. Los passatgers van abarrotats de maletas, cistells y altra mena de impediments. Hem vist una colla, que semblava de Castelló ó de Valencia, que fins portaven un matallás.

A la estació, en la secció d'encàrrechs, los empleats no poden abastar al grupo permanent de 50 ó 60 personas que a grans crits demanan lo que han facturat a gran velocitat.

Lo corren de Madrid va arribar ab 53 minuts de retrás.

Tallém de la "Ven de Catalunya":

"Si continúa lo temps espléndit de que varen disfrutar ahir, podém esperarnos unas festas de la Mercé ben lluidas.

Durant tot lo dia, la ciutat va veure més animada que ans d'ahir, sent extraordinaria la espessor de gent que 's bellugava per plassas y carrers y molt especialment per las grans vias com las Ramblas, passeig de Colón, etc.

Lo número de forasters que van arribant en tots los trens y de totas las vias, tant de las de terra com de las de mar, es realment extraordinari, com ho es lo públich que ompla tranvias, ómnibus y cotxes de plassa.

La Catalana y la Condal han tingut de posar en circulació bon número de cotxes d'hivern.

En cambi, l'Anónima de tranvias s'ha vist obligada a anmentar los carruatges de alguna de las sevas lineas ab las antigas jardineras, transformadas en cotxes eléctrichs.

Cap al tart d'ahir, l'aglomeració de gent va ser mes extraordinaria encara que aquests darrers dias, sent imponent la que 's notava a las Ramblas y demás vias céntricas.

La circulació de gent per las Ramblas y principals carrers, ha durat fins a altas horas de la nit, essent aquesta verdaderament espléndida, com ho havia sigut el dia.

Per consuns se recandaren en lo dia d'ahir pessetas 764'29.

EL ALBA

Segons lo que prevé l'article 7t. capítol 4rt. del Reglament d'aquesta Societat, lo diumenge 28 del present de 3 a 5 de la tarde se celebrará reunió general ordinaria pera la elecció dels carrecs de President, Vis-presi-

dent, Tresorer, dos Vocals, un Secretari y examens de comptes.

La Junta de Govern d'aquesta societat, en reunió celebrada lo dia 16 del actual y a petició de varis socis, han acordat admetre sens satisfier dret d'entrada, fins al 31 del proper Octubre, a cuants desitjin ingressar com a socis de número.

Reus 17 de Setembre de 1902.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, Jaume Coll.

D. MANEL DE PEÑARRUBIA
Procurador dels Tribunals
Ha traslladat son despatx a la
Rambla de Sant Joan, número 30-3er.
TARRAGONA

TRIONF OIENTIFICH
Diariament donan excelents resultats en tots los paissos los medicaments **COSTANZI** que curan cualsevulga enfermetat. Pera més detalls lleigeixis a la 4.ª plana "Milagrosos Confites Inyección anti-venérea y Roob anti sifilítico **COSTANZI**."

La Palma

A petició de varis socis la Junta de Govern d'aquesta Societat en sessió del 27 d'Agost prop passat, donará entrada lliure a tots los que desitjin ingressar com a socis de la mateixa durant lo present mes.

Reus 1 Setembre de 1902.—P. O. de la J. de G. Lo Secretari de torn, Ramón Sotarra.

CENTRE DE LECTURA

Desde 'l dia 15 al 30 del present mes es tará oberta en la Conserjeria d'aquesta Societat, la matrícula pera 'ls que desitjin cursar las ensenyansas d'Instrucció primaria, Francés, Teneduria de llibres, Música, Dibuix lineal y Dibuix de figura y adorno, que 'l Centre sosté.

Lo que pera coneixement dels senyors socis se fa públich.

Reus 12 Setembre de 1902.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, A. Porta Pallisé.

Secció comercial

CAMBIS CORRENTS
en lo dia d'ahir, donats per la Junta Sindical del Colegi de Corredors de Comers de la plassa de Reus.

	Ops.	Diner	Paper
Londres 90 díf.	—	—	33'45
" 60 "	—	—	—
" 8 díf.	—	—	—
" vista.	—	—	33'85
Paris 90 díf.	—	—	—
" 8 díf.	—	—	—
" vista.	—	—	34'50
Marsella 90 díf.	—	—	—
" 8 díf.	—	—	—
" vista.	—	—	—
Perpignan 90 díf.	—	—	—
" 8 díf.	—	—	—
" vista.	—	—	—
Hamburgo 90 díf.	—	—	—
" 8 díf.	—	—	—

Cambi anterior de

Valors locals	Diner.	Paper.	Oper.
Gas Reusense.		625	
Industrial Farinera.		675	
Banch de Reus de Descomptes y Prestams.		750	
Manufacturera de Cotchs.		125	
C. Reusense de Tranvias.		30	
C.ª Reusense de Tranvias privilegiadas 5 per 100.		500	
Electra Reusense.			
Manicomi de Reus.			

ANUNCIS PARTICULARS

LLET PURA DE VACA
VACAS SUISSAS
HORT DE PAU ABELLÓ
Se ven en lo carrer del Roser, 4.

AVIS

La duenya de l'antiga y acreditada fonda d'Isidro, té lo gust d'oferir a sa numerosa clientela y al públich de Reus en general, a més de cotxes pera 'l servey a las estacions y a domicili, luxosos y cómodos landaus, faetons, carretelas y berlinas pera casaments, bateijos y enterros, als preus corrents en aquesta plassa.

També lloga lleugeras y cómodas tartanas pera viatjes als pobles circonvhins y als masos.

CLÍNICA DE MASSATJE

DE **P. DURÁN, METJE-CIRUJÁ**
Carrer Osset núm. 1, pis primer, cantonada al de la Presó.—REUS

Ab lo massatge manual y vibratori s'obtenen rápidas y sorprendents curacions en las enfermetats següents:

Articulars.—Esguinzes, Torceduras, Lumbago (lunaf), Luxacions, Fracturas, Artritis traumáticas, etc.

Nerviosas.—Insomni, Histerisme, Jaqueca (migranya), Gastralgia, Euteralgia, Sciática, Corea (ball de San Vico), Ataxia rocomotriu, Tremolor en las mans dels escribes, etc.

Generals.—Anemias, Clorosis, Asma esencial, Palpitacions, Dispepsias, Astriccions de ventre y Cálculs renals y hepáticos, etc.

CLÍNICA DENTAL

de **Don Fulgenci Agustí Alet**

Cirujá-Dentista de la Escola de Medicina de Madrid; ex deixeble del Dr. Almenara de Madrid y dentista del Hospital de San Pau y Santa Tecla de Tarragona et., etc.

Tractament de las enfermetats de la boca y dents. Extraccions **sens dolor**. Orificacions, empastes y tota classe de obturacions.

Construcció de dents, dentaduras y aparatos de totas classes y emplen de tots los anastorichs avuy coneputs

Reb a Reus tots los dilluns y divendres de 9 matí a 5 de la tarde. A Tarragona tots los demés dias.

Arrabal de Sta. Ana núm. 1, principal.—REUS

OBRA NOVA

FLORESCENCIA

Aplech d'ensaigs literaris d'en **Hortensi Güell**.

2 PESSETAS

De Venda en lo kiosco de D. Pau Balart, Plaza de la Constitución y en la llibreria de D. Pere Tost, Arrabal baixa de Jesús.

ACADEMIA FROEBELIANA

Baixa advocació de Ntra. Sra. de Montserrat, la direcció literaria de la senyoreta Maria Fabra y la espiritual del Rvd. don Enrich Prats, Pbre.

En aquest acreditat establiment quedan, desde lo 1er. de Setembre, obertas las classes de Ira. ensenyansa y la *especial de párvuls*.

Además hi haurá classe de labors, francés, solfeig y piano, dibuix y pintura y corte.

S'admeten alumnas internes, mitj pensionistas y recomenadas.

Carrer de la Presó, número 22

B. SANTOS Y VALL

Ofereix sa cooperació activa y formal als catalans, no residents a Madrid' qu'hi tingan ó vulgan establirhi negoci.

Alcalá, 110, 2n. eta.—MADRID

GRAN RIFA NAVAL

Autorisada per R. O. de 11 Abril 1902

Se sortejará a Madrid lo dia 31 d'Octubre de 1902 en unió de la Loteria Nacional de la mateixa fetxa.

Constará de 32 000 bitllets al preu de 50 pessetas cada un dividits en décims a 5 pessetas. Los premis y reintegros serán en número de 3548 y lo pago dels mateixos se fará sense cap descompte.

Premi Major 126.550 pessetas.

La Administració de Loterias d'aquesta Ciutat ven dits bitllets.

TELEGRAMAS

Madrid 24.

Barallas

Bilbao.—En lo barri de Renedo, varis joves que havian passat junts lo dia alegrament, van comensar a disputar; prenet tal volada la disputa, que acabá ab sagnanta colisió.

Van sortir a relluir navajas y gavinets.

Resultant mort Wenceslan Martinez y tres ferits.

La tempestat d'hair

La tempestat d'anit ha causat a Madrid danyos de consideració, inundant los barris baixos.

Una fàbrica de guix y cals que hi há al número 161 del carrer de Atocha va quedar plena d'aigua, inutilisant los materials que hi havia.

També varen quedar inundadas varias altres casas del propi carrer y del carrer del Barquillo y altres carrers, essent precis fer funcionar las bombas pera treure l'aigua.

La carretera de Chamartin y lo camí vell de Canillas han sigut destruits per l'aigua.

A la casa número 83 del carrer de Méndez Alvaro hi va caure un llamp, sense que causés afortunadament cap desgracia personal.

Lo Bisbe de Madrid

cap a Barcelona

Aviat marxará a Barcelona, ahont te al seu càrrech un dels sermons del solemne Triduu del Roser, que 's celebrará en dita ciutat, lo bisbe de Madrid-Alcalá, doctor Guisasaolá.

Los de seguretats

Demá, a las set del matí, segons se assegura, marxarán cap a Barcelona los 150 guardias del cos de seguretats.

Las senadurias vitalicias

Madrid 24.

Personas que han parlat aquests dias ab lo senyor Sagasta sobre la provisió de las senadurias vitalicias vacants, aseguran que 'l president del Consell no las proveirà fins cinch ó sis dias abans del en que s'hagin de reunir las Corts.

Esperant un barco

Madrid 24.

Ferrol.—Es esperat en aquej port, procedent de Bilbao, lo "Cardenal Cisneros."

Lo duch dels Abruzzos

Madrid 24.

Sevilla.—Lo duch dels Abruzzos ha visitat la Casa de Pilat, la Catedral y lo "Alcázar", quedant molt satisfet.

Un projecte

Madrid 24.

Lo primer projecte que lo ministre de Gracia y Justicia presentarà a las Corts serà lo relatiu a la creació del Registre únich de la personalitat civil.

SERVEY DE FERROCARRILS

NOU HORARI

LÍNEA DELS DIRECTES

De Reus a Barcelona

Surtida	Correu	4'53 matí	arribada	8'34 matí
"	Exprés	7'05 "	"	9'14 "
"	Mixto	8'41 "	"	1'03 trde
"	Merc.	12'07 "	"	5'02 nit.
"	Correu	2'14 trde.	"	8'24 matí
"	Mixto	7'14 "	"	10'19 nit.

De Barcelona a Reus

Surtida	Merc.	5'15 matí	arribada	3'06 trde
"	Mixto	6'01 "	"	11'30 matí
"	Correu	9'47 "	"	1'05 trde
"	Omb.	12'35 "	"	5'32 "
"	Mixto	2'26 trde.	"	7'11 "
"	Exprés	7'26 "	"	9'38 nit.

De Reus a Saragossa

Surtida	Correu	1'35 trde.	arribada	8'35 nit.
"	Mixto	7'57 "	"	6'36 matí
"	Exprés	9'44 trde.	"	3'01 "
"	Merc.	3'36 nit.	"	11'54 nit.
"	"	5'32 matí	"	8'51 matí

Dels dos darrers lo primer no mes arriba a Casp y lo segon a Mora.

De Saragossa a Reus

Surtida	Exprés	1'50 matí	arribada	6'59 matí
"	Correu	7'— "	"	2'06 trde
"	Mixto	10'05 nit	"	8'11 matí
"	Merc.	0'38 matí	"	11'27 "
"	"	6'59 trde	"	10'15 nit.

Dels dos darrers lo primer surt de Casp y lo segon de Mora.

LÍNEA DEL NORT

De Reus a Lleyda

Surtida	Correu	8'29 matí	arribada	11'35 matí
"	Mixto	6'05 trde.	"	9'57 nit
"	Merc.	1'45 "	"	"

Lo tren que va col·locat en últim terme no més arriba a Vimbodí.

De Lleyda a Reus

Surtida	Mixto	5'28 matí	arribada	9'29 matí
"	Correu	4'05 trde.	"	7'09 trde.
"	Merc.	"	"	1'39 "

Lo tren que va col·locat en últim terme surt de Vimbodí.

De Reus a Tarragona

Surtida	Mixto	8'15 matí	arribada	8'45 matí
"	"	9'44 "	"	10'18 "
"	Merc.	2'30 trde.	"	3'05 trde.
"	Correu	7'17 "	"	7'48 "

De Tarragona a Reus

Surtida	Correu	7'45 matí	arribada	8'15 matí
"	Merc.	12'22 trde.	"	1'— trde.
"	Mixto	5'08 "	"	5'46 "
"	"	8'— nit	"	8'38 nit.

FERRO-CARRIL ECONOMICH

DE REUS A SALOU
Servey de trens que regixa desde 1 dia 1

Setembre de 1902 y notas útils pels viatgers

Sortidas de Reus al matí 4'10.—7'30.—9'10.—10'45.—12'35. A la tarde a las 2'47. 4'11.—5'53.—6'59.

Sortidas de Salou al matí a las 4'56.—8'10.—10'00.—11'25. A la tarde a las 2'00. 3'30.—4'40.—6'18 y 7'40.

Notas: Tots los trens s'aturan als puestos de costum menos los que surtan de Reus a la tarde a las 3'25, 4'07, 4'49 y 6'13 y los que surten de Salou a la tarde a las 3'30, 4'12, 4'54 y 6'18. Los que surten de Reus a las 4'10 matí y 6'17 tarde, enllasan a Salou ab los que van de Valencia a Tarragona y los de las 9'10 matí y 2'47 tarde, ab los que se dirigeixen de Tarragona a Valencia.

Los que surten de Salou a las 4'56 matí y 7'40 tarde, recolleixen para Reus los viatgers que venen de Valencia y los de las 2'48 y 4'12, recolleixen los que venen de Tarragona.

MILAGROSOS CONFITS

ó injecció antivenérea y roob antisifilítich

COSTANZI

Mils y mils de celebritats mèdicas, després d'una llarga experiència, s'han convenut y certificat, que pera curar radicalment ab dos ó tres días la purgació recient y ab cinch ó sis días la crónica, gota militar, úlceras, flux bianch de las donas, arenilla, catarro de la "vejiga", escossors uretrals, càlculs, retencions d'orina, y ab 20 ó 30 días los extrenyiments uretrals (estrechez) encar que sigan crónicas de més de 20 anys, evitant las perillósissimas sondas, no hi ha medicament més milagros, que'ls CONFITS ó Inyecciones Costanzi.

També certifican que pera curar qualsevol enfermetat *Sifilítica ó herpética*, en vista de que lo Iodo y'l Mercuri son perjudicials pera la salut, res millor que'l ROOB COSTANZI, en vista de que sols cura radicalment la *sifilis* y *herpes*, sino que extreu los mals efectes que produhen aquestas substancias, que, com ja es sapigut, causan enfermetats no molt fàcils de curar. A Salvati mostanzi, carrer de la Diputació, 435, Barcelona, segur del bon éxit d'aquets especifichs; per Cedi del tractament especial ab éll, admet als increduls, lo pago després de curats.

Preu de la Injecció, pessetas 4. Confits anti-venéreas y era'ls qui no vulgan usar inyecciones, pessetas 5. Roob anti-sifilítich y anti-herpétich, pessetas 4.

De venta en todas las bonas farmacias.

A Reus: en la de D. Anton Serra, Arrabal de Santa Agna, núm. 80; Doctro Jarpa, Plassa de Prim y Arrabal de Santa Agna, 2 y en la Droguería de D. Francesch Freixa, Plassa de Prim, núm. 1

Consultas mèdicas a Barcelona: Carrer Diputació, 435, entresol 2.º tots los dillums, dimecres y divendres a las 12.

ELECTRO-MOTORS Y DINAMOS

de grans rendiments pera tota classe de industrias, del sistema mes perfeccionat, havent obtingut maravillosos resultats que superan mos desitjos. Així, donchs, puch ab tota seguretat oferir a mos clients y al públich en general, la absoluta garantia de mos Electro-Motors y Dinamos.

TRULLÁS.-BARCELONA

Máquina alternativa pera la utilitació d' energia a gran distancia. Instalació completa de centrals. Iluminació en poblacions.

ASCENSORS Y MONTACARGAS

GRAN ECONOMIA EN PREUS

Per catálachs y prospectes lo representant de las provincias de Lleyda y Tarragona: **Andreu Caizal.—REUS.**

LA GRESHAM

COMPANYIA INGLESA

de seguros sobre la vida y de rentas vitalicias

FUNDADA L'ANY 1848

Pólissas indisputables—Beneficis capitalissats
Primas molt moderadas

La Gresham té constituït lo dipòsit exigit per las Lleys fiscals vigen'ts com garantia per los sens assegurats a Espanya.

Oficina pera Catalunya: Plassa de Catalunya, BARCELONA

Inspector del Districte: D. Eduard Amell Amell.

A Reus: dir'jirse a don LLUIS DE PEDRO, Plasa de Prim.

LA PALATINE

Companyia inglesa

de segurs contra incendis, explosions y accidents

Oficina pera Catalunya: Plassa de Catalunya, 9, BARCELONA.

A Reus: dir'jirse a D. LLUIS DE PEDRO, Plassa de Prim.

Societat general de Transports marítims a vapor de Marsella

SERVEYS DEL MES DE SETEMBRE DE 1902

LÍNEA DIRECTA PERA EL RIO DE LA PLATA

Sortirà de Barcelona lo 21 de Setembre directament pera Montivideo y Buenos Ayres lo magnífich y ràpit vapor francés

ITALIE

Consignataris a Barcelona, Ripol y Companyia, Dormitori de Sant Francesch, 25, principal.—BARCELONA.

TALLER DE CAMISERIA

DE JOSEPH MARTELL

MONTEROLS 40.-REUS

Novetats en corbateria, géneros de punt, roba blanca pera senyora, botons y botonaduras pera camisas, paraigüas, sombrillas, castons, petacas, ciguarreras, carteras, tergeters, moneders, boquillas y elástichs. Agullas pera corbatas. Se fan a mida camisas, calsetets, colls y punys.

TALLER DE ESCULTOR Y DAURADOR

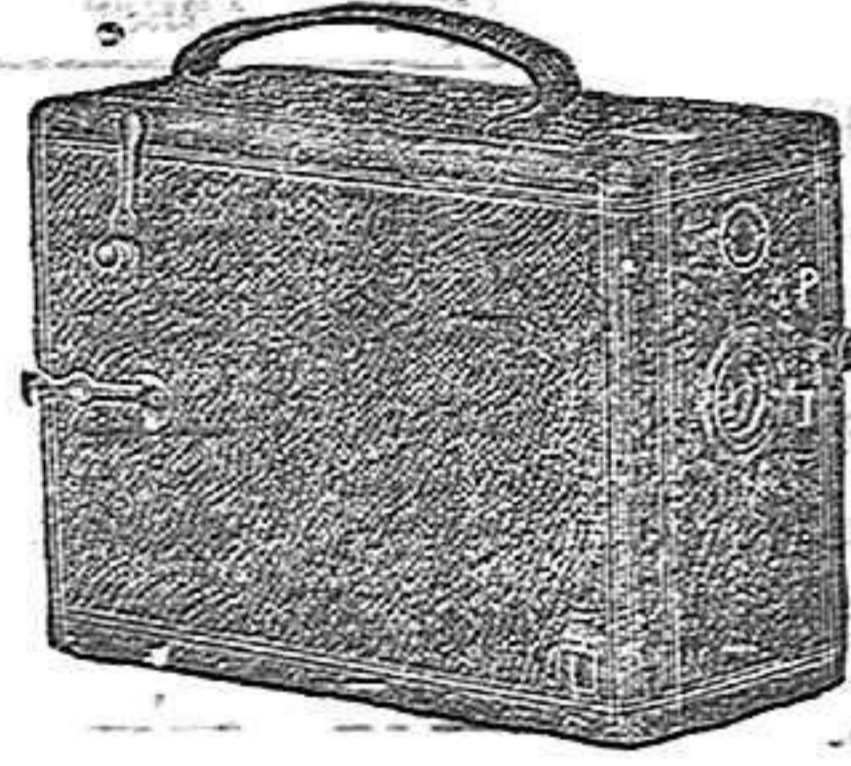
DE PERE DOMENECH.-ARRABAL BAIXA DE JESÚS 25, REUS

Especialitat en altars, capellas, templetes, columnas, reclinatoris, adornos y detalls arquitectòrichs y escultòrichs pera iglesias, etc.

Imatges de fusta y cartró-pedra de totas midas y models.

PREUS REDUHITS

FOTOGRAFOS Y AFICIONATS A LA FOTOGRAFIA

La casa Martra acaba de rebre un nombre sortit dels ultims adelantos en material fotogràfich. Paper Bromidry ab lo que s'obtenen las mellors probas artísticas, tant en brillantés com en mate. Máquinas y accessoris desde 12 pessetas per amunt. Productes garantits per ensajarlos la casa abans d'esser posats en venda. Ademés hi ha un gran surtit en Máquinas, Cartulinas, Disfumadors, Linternas, Prempsas, Cubetas, Tripodes y de tot lo de més concernient al ram fotogràfich. Placas Westendop & Wehner y Lumiere de totas midas. Revelador Martra ab lo qual s'obtenen las negativas ab nua claretat de detall admirable per ser sempre de rescen preparació. Viratje fixador Martra; no s'altera per més temps que tinga y es un dels millors per tots los papers de vitrat de plata. També s preparen banyes al citrat ó revelador a gust del senyors aficionats, siga per la classe de papers ó placas que vulguin. Laboratori per aficcionats provehit de tots los adelasos y a disposició dels clients de la casa sense cobrar cap classe de retribució.

No compren sense abans visitar la casa **MARTRA**

GALANAS, 6, DROGUERIA, REUS.

FONDA Y RESTAURANT D'EUROPA

DE D. ANTON BARDOY

HABITACIONES Y SERVEYS INMILLORABLES

CARRER DE EN MEDIO, 1

CASTELLÓ DE LA PLANA

Certificat núm. 9.909
Don Joseph Muñoz, Metge Titular de Vergel, districte de Denia.

Certifico: Que desde fa dos mesos vinch formulant l' Elixir Verdi, havent obtingut molt favorables resultats, especialmente en una dona casada de nou que venia sufrint una pertinás gastralgia, consecuencia de lo qual havia experimentat digestions difícils, pérdida de forsan, continnu estrenyiment y constants desvaneyments.

Ab l'ús de tres pots d' Elixir Verdi he observat tan gran millora que, pot dirse, está ja completament bona.

Lo que tinch lo gust de comunicar pera satisfacció de vostés y estimul dels pacients.

Joseph Muñoz, metge cirurgía.

Se ven en todas las farmacias **PREU 2 PESSETAS**

Agent general a Reus, Joseph Martorell, S. en C.—Carrer Monterols núm. 30.